

СРПСКИ СИОН

Год. XI

Број 45

**НЕДЕЉНИ ЛИСТ ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АВТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ
СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ**

ВЛАСНИК

Њ. Светост Српски Патријарх Георгије

УРЕДНИК

Протопрезвитер Јован Јеремић

У Ср. Карловцима у недељу 11. новембра 1901

ЗВАНИЧНИ ДЕО.

Његова Светост, православни Архиепископ Карловачки, Митрополит и Патријарх српски, Георгије Бранковић, благоизволео је пароха у Шимуновци јереја Николу Недељковића одликовати црвеним појасом.

Његово Високопросвештенство господин Епископ Бачки Митрофан Шевић благоизволео је ђакона Гојка Кафанског рукоположити дана 1. (14.) новембра у Старом Футогу за презвитера.

Његово Високопросвештенство господин Епископ Бачки Митрофан Шевић благоизволео свршенога богослова Гаврила Шијачког рукоположити дана 1. (14.) новембра у Старом Футогу за ђакона; а дана 8. (21.) новембра у Новом Саду за презвитера.

НЕЗВАНИЧНИ ДЕО.**Православна грчка црквена општина у Брашову (Kronstadt.)**

Написао: Јереј Стеван Чампраг конз. бележник будимски.
(Свршетак.)

Црква је на оном месту саграђена, које је магистрат г. 1786., када је зидање

исте дозволио, — означио. И услед тога црква и није са олтаром са свим истоку окренута, као што би ваљало, већ североистоку; простор, на ком је црква саграђена, потпуно одговара оним мерама, које је магистрат у дозволи својој обележио, пошто је црква двадесет и пет корака дугачка и десет широка и претставља правилан облик правокутника. Имајући општина многа ограничења приликом зидања своје цркве, пошто стари градски зид није смела рушити, дошла је црква у такав положај, да није могла имати улаза са запада у женску цркву, већ само са југа. Торањ није смела градити, односно у њему не би смела држати ни звона, ни „тоаке“, с тога црква ни данас нема ни торања ни звона, и ако би сад већ смела обоје имати. Односно има један торањ непосредно поред цркве, — стари градски торањ, који се и у магистратској дозволи спомиње и тај би се сада дао продужити и лепо издати као обичан цркв. торањ. — Са југа има два улаза у цркву, један је на сред цркве и води у мушку цркву, а други води на кор и у женску цркву. Пред улазом у мушку цркву има као неко

предсобље, као што је у старим хришћанским храмовима била паперта са запада, где су за време богослужења оглашени и велики покајници стајали. Над тим улазом на белој каменитој плочи налази се натпис, постављен 1887. г. после добивене парнице: *Ἡ ἅγια Τριάς. Ὁρθοδόξος ἑλληνικὸς ἐθνικὸς καὶ τῆς ἐν Βρασσαῶν ὀρθοδόξου ἑλληνικῆς κοινότητος. Ἰμῶ τὸν Ὑψιστον ἑλληριστί.* Над улазом, а на самом цркв. зиду с поља налази се икона пресвете Троице, десно од ове, икона св. апостола Павла, а на лево ап. Петра у лепим вајарским оквирима, којих декорација се по већем делу цркв. зида распростире. Испод иконе ап. Павла налази се бела каменита плоча са записом: *Τὰ ὄνόματα τῶν κτιτόρων: Παναγιώτου Χαδσῆ Νίκου, Ιοῦκα Εἰδοταδίου, Δημητρίου, Κωνσταντίνου Δσανλῆ, Χρίστου Μιχαήλ, Νικολάου Στεφάνου, Μανόλη Κάλφοβιτς.*

Кад ступимо у цркву, на први поглед унутрашњост храма ни најмање не ће нас изненадити. и не ћемо ничега видети, што би обичног и површног посматрача дуже могло задржати у цркви. Црква је сама по себи доста тамна, а та околност, што су зидови и свод мање више са самим сликама украшени, чини ју још тамнијом, а кроз 40 година дим од свећа и силних кандила очађавио је сву цркву тако, да се слободно може рећи, да је с тога црква прљава и запуштена. Но кад се човек подуже заустави пред иконостасом, а особито пред оним иконама, сликама на зидовима, које ваља и усред дана поред јаког осветљења посматрати, онда се види, да је све то вештачка кичица насликала. Приближно се може представити вештачка израда појединих икона, када се узме, да је сликарски посао, сарамерно доста маленог иконостаса, пре 40 година — када је рађен — стао равно 2000 дуката. Радио га је један Рус у строго православном стилу. Сам иконостас је врло лепим вајарским послом богато израђен, само што је већ јако чађав и прљав. Престолне иконе су у природној величини, али само у полакпопреје. Међу овима ретко је видети такову слику св. Јована Крститеља, као што је ова, која потпуно одговара Св. Писму и предању о Св. Јовану. У горњим

угловима престолних икона налазе се иконице, које представљају разне ново-заветне догађаје. Над престолним иконама су ликови Св. Апостола, над овима ликови старозаветних пророка и поврх ових кост. Испод престолних икона налазе се особито лепо израђене иконице, које представљају: 3 путник код Аврама. Исуса Христа, са изгубљеном овцом, бежање у Египат и проповедање Св. Јована Претече у пустињи.

Олтар је врло мален, частна трапеза такођер малена и на њојзи све прљава и запуштено; простор између частне трапезе и горњег места тако је тескобан, да се једва може свештеник кадећи тамо провући. Над горњим местом на зиду насликани су заједно Св. Тријерарха, од ових на десно Св. Спиридон, а на лево Св. Никола, сви у природној величини. У олтару има још пуно малих икона од познатне вредности, један део од ових је српског или руског порекла, што показује њихов словенски натпис.

У мушкој цркви на зиду с десне стране налазе се насликани у природној величини ликови Св. Теодора Тирона, Св. Ђурђа, 40 мученика, Св. Мине и Св. Екатерине, а с леве стране ликови Св. Трифуна, Св. Димитрија, Св. Меркура и Св. Верваре. На челу кора налазе се попрсја у природној величини безсребреника: Кузмана, Дамјана, Кира, Јована, Пантелејмона, Јермолаа, Симеуна и Трифуна. На своду се налазе 3 велике иконе, које представљају матер Божју и око ње старозаветне пророке) Исуса Христа и око њега 4 Евангелиста и Васкресење Христово и око тога цело страдање Христово. Поред иконостаса на зиду с десне и леве стране налазе се сребром богато оковане 4 престолне иконе старог иконостаса, који је још из капеле грчке компаније пренесен, а после једној сиромашној грчкој цркви у Румунији поклоњен. У мушкој цркви распоред црквеног намештаја је мало друкчији него у нашим овопределим црквама. И певнице су са свим другог, целисходнијег састава него наше. На истом месту, где су обичне и наше певнице, налази се на масивном и поширем округлом

постољу једна на четир места угнута пирамида од дрвета и у тим кутовима се држи књига отворена тако, да чатац или појац свагда стојећи на једном месту може имати четири отворене књиге пред собом, јер се пирамида лако да окретати, услед чега појац с једне стране не мора ићи од једне књиге до друге или књиге сваки час отварати или затварати, — а с друге стране таким певницама нестаје у цркви тако место, на коме се они, који у певницу улазе, будући заклоњени, слободно разговарају и светињи места недостојно се понушају. Трона матере Божје и амвона у овој цркви нема; овај заступа проповедионица, на којој ђакон, ако служи, Јеванђеље чита. Преко од проповедаонице налази се лепо израђени архијерејски стол са лепим и угодним седиштем са федерима. Титорски астал и стол стоји на среди тамо, где би требало да су красна врата, те улаз у мушку из женске цркве бива с десне и леве стране титорског стола, јер мушка црква није ни преграђена од женске.

Од цркв. утвари видео сам само свештене одеће, а остало ми секретар не хте показивати, наводећи да нема, а тек доцкан сам дознао, да има и скупоцених сасудова и Јеванђела. Оно што је за моје време било у употреби све је лоше и запуштено, а што је боље то се у општинској ризници брижљиво чува, и тешко коме показује. Потпуних презвитерских одећа имају сада 25., које огромну вредност представљају. Међу овима има и више од сто година старих одећа, целе чистим златом ручно извезене и очуване су тако добро, као да су и сада још нове. То се може приписати брижном чувању одећа. За сваку литургију се из ризнице изда односна за дотичан дан одређена одежа, а после литургије црквењак унесе ју опет у ризницу, те ју општински тајник вешто савије и у платно умотано смести на њено место. Општина је имала све до сада 26 потпуних одећа — све у најбољем стању, али једну је на молбу моју поклонила прав. грчкој цркви у Кечкемету. Плашталица и једна завеса су у својој врсти уникум.

Из цркве на северна врата улази се

одмах кроз градски торањ у *гробље*, које је непосредно поред цркве. У ово гробље се и данас још сарањују Грци; опкољава га с једне стране црква, а с друге стране дворишта суседних кућа. Цела површина гробља нешто је већа од површине цркве. Гробови односно гробнице су већином нуз градски зид под кровом. Споменика мало има, — сви па и Бранкованове породице, од незнате вредности. Свака породица има своју гробницу, и осим тога има још једна заједничка велика гробница. Кад се која гробница напуни онда се најстарији сандук извади, да се направи место за други, а кости из извађеног сандука међу се у једну кесу, која се у заједничку гробницу положи. Само таким начином је ово гробље већ ето више од 100 година могло довољно велико бити за грчку општину; по сад ће се само још 6 година смети овде сарањивати.

Школа им је једна, нераздељена, грчка вероисповедна са 7 разреда. Ове шк. год. беше само 2 грчка детета, а са стране, особито из Румуније, било је 15 деце, дакле свега 17. Школска зграда је сува, здрава и врло удобна, на један сират сазирана. Како при земљи тако и на спрату има по три лепе школске дворане са сходним предсобљем за дечије хаљине. У партеру налазеће се дворане су празне, премда су на школске цељи намењене, по у оскудици деце нису потребне. Тек у горње три дворане се држе предавања. Од 7 разреда 5—7. одговарају грађанској школи, а служе на то, да би се у течају та три разреда грчки језик и књижевност потпуно и савршено могла предавати и научити. Редовних учитеља — професора има један, а спомоћних 4., већином гимназијски професори за предавање немачког и француског језика, појања и старији свештеник за веронауку. Учитељ је Јован Варвајанис Грк из Македоније. Дошав у Угарску пре 7 година научио је немачки и мађарски језик, из којег је после две године у Клузу и испит положио. Не станује у школи, мада би тамо имао на расположењу удобан стан, који празан стоји, по општина то не дозвољава са хигиенског гледишта, пошто има троје деце,

која би у случају болести могла заразити, и школску децу. Школа је примерно чиста и богато снабдевана са потребним а и са сувишним училима, као да је какав средњи завод. Школско двориште је пространо и красно удешено за гимнастику и дечије школске игре. Учитељ ужива годишњу плату од 1200 ф. и 200 ф. у име станарине, када би у недостатку школске деце или губитком грчког националног карактера ова школа у Брашаву престала, пренело би се школско имање у смислу основних писама, у Јаницу (у Епир) или у тако место у Аустро-Угарској, где Грци живе, и требају школу.

Цркв. *општинска управа* састоји се из скупштине, које је члан сваки урођени брашовски грк. Скупштина се тек по потреби приликом избора свештеника, учитеља старатеља и поделе годишњих сталних милостиња састаје. Орган ове скупштине је општинско старатељство, које се састоји из три изабрана доживотна члана. Сада су старатељи: Јован Параскева, Константин Јоханидес и Емануил Михаловић. Сви управљају цркв.-општинским иметком и другим општинским стварима у смислу кр. рескрипта од г. 1796. — Старатељство има свога бележника и референта, т. зв. секретара, који је у једно и тутор и благајник општински. Ово место заузима сада Теодор Таки, — стари члан ове општине, са годишњом платом од 1200 фор. Он води канцеларију цркв. општине. Дужност му је сваког првог исплаћивати чиновнике и милостиње, с томе књиге водити, одежде и друге утвари и драгоцености чувати и на употребу у цркву издавати, у седницама старатеља перо водити и у цркви свеће продавати. Мађарско дописивање обавља општински одвјетник, а грчко већином учитељ, јер секретар не зна добро ни један од та два језика.

У *богослужењу* држао сам се тамошњих обичаја, служио сам свагда на новогрчком језику све, као: посведневно богослужење — јутрење (8 с.) и вечерње ($1\frac{1}{2}$ 4 с.); од посебних служби имао сам један парастос. Недељом и празником св. литургија се служи непосредно после јутрења; још у току јутрења се спреми свештеник

за св. литургију и после славословља се одмах почиње св. литургија. Литургија Златоустова се тамо служи мало скраћено; блажена и јектенија оглашене се изостављају. На литургији од трисвете песме Рандхартингерову службу поји кор који се састоји из 15—20 чланова Грка и иновераца; ове последње плаћа коровођа наградом, коју од општине годишње у износу од 750 фор. добија. — Верни сарезмерно доста добро посећују св. литургију, а поред њих има свагда и приличан број Румуна, већином сиротиње, коју грчка општина потпомаже. Особито ови Румуни се на богослужењу побожно владају. За време читања св. Јеванђеља и великог входа падну на колена и труде се, да се дотакну свештеникове одеће. У функцији свештеника Грци без разлике јако поштују, које — када треба — целивањем руке изразе. То поштовање хоће женски спол — такође без разлике узраста и положаја — свагда и на дому свом или у друштву, када се са свештеником својим нађе, да укаже. Но тим мање уважавају свештеника ван цркве мушки чланови, што показују тиме, да га не само из цркв.-општинске управе сасвим искључују већ и из свога приватног друштва, у које га не позивају. После прве посете свештеникове следи друга онда, када се кроз неколико година напуштајући своје место прашта. И то је узрок, што скоро ни један не остаје дуже од 3—4 год., јер нема друштва, нема с киме да опћи због незнања овдашњих језика, а који би га разумели, ти га не траже. У тако незгодном положају живе и сви остали чиновници, које као праве али стране Грке ондашњи Грци са великим неповерењем гледају и предусретају.

Нови *свештеник* — Никандрос Бетинис, брат мамастира Ватопеда у Св. Гори, у колико сам га могао упознати за оних 10 дана, којих сам с њиме провео, изгледа ми да је ваљан, чинован, одушевљен и образован свештеник; тим горе гласове сам чуо за бившим свештеником архимандритом Паисиосом Еветратиадесом, кога већ нисам тамо затекао. Отишао је без опроштаја и није ни од општине ни од своје поглавице затражио отпуст. Владао

се тамо чину своје несходно и недостојно, ценовањем својим народ је од цркве отуђивао; цркву, а нарочито олтар и часну трапезу тако запустио, да она никако не одговара светињи и узвишеном одређењу свом. Слушао сам о њему таквих ствари, услед којих би се безусловно фискалној акцији имао подрвћи. А све се то дешавало е тога, што није знао за вишег од себе, а знао је да је општини веома потребан, да га ни тужити не сме, јер у случају суспензије општина би остала без свештеника, те је тамо радио, шта је хтео и хвастао се тиме, да њему само цариградски патријарх заповеда.

С тога би ваљало, да епарх. конзисторија, односно Дијецезан, ради надзора чистоте храма; богослужења, катихизације, вођења цркв. матица, настирског живота тамошњих свештеника, сваке године једаред у исту општину испошље окр. прото-презвитера једног, као што се чини и са нештаинском грчком цркв. општином, и ако ће се та општина томе опирати, али то право Дијецезана јој неће моћи одрећи, јер је ујамчено оном одредбом, којом је *in dogmaticis, spiritualibus et disciplinaribus* општина та епископу будимском потчињена.

У Ст. Андрији. Септембра 1900.

Тумачење

Јеванђеља 22. недеље по Духовима.

Лука зач. 83. гл. 16., ст. 19.—31.

Од како је, љуб. моји, света и на свету људи, увек се држало и веровало, да човек са смрћу не свршује са свим, да се он по смрти не губи за увек, него да човек и после смрти, а иза гроба и опет живи, животом новим, друкчијим, и то онаким, какав је својим земаљским животом заслужио: је ли био човек у овом животу рђав, он је на оном свету, у оном животу трпио казни; је ли пак био у овом животу добар, он је у оном свету, у оном животу примио и уживао заслужену награду, које му овај свет или није могао, или баш и није хтео дати.

И ако је та вера од вајкада у свету била, ипак је било у свету и таквих људи, који у то нису веровали, него су тврдили, па и друге уверавали, да тога нема, а ни бити не може,

јер човека са смрћу нестаје са свим, човеку је код гроба — крај.

Да би доказали, да иза гроба и после смрти доиста нема друга живота, ти људи позивали су се и указивали на то, да нико није из гроба устао, са оног света дошао, да каже, како је на оном свету, и управо. има ли другога света, нова живота.

Да како, да је и Христу познато било, шта ти људи говоре. Па једно, да би казивање тих људи оборно и обеснажио; а друго, да би људе уверио, да иза гроба доиста постоји други, нови живот, у коме човек прима, трпи и сноси оно, што је овде на земљи заслужио, — Христос казује причу, која нам се износи у данашњем св. Јеванђељу.

А ево приче те; ево шта нам каже данашње св. Јеванђеље.

Беху два човека: један богат, и одвише богат; као богат могао је, а и хтео је и желео је, да ужива све оно, што се на овом свету уживати даје, и што се на овом свету уважава и високо цени: „*облачаше се у скерлеш и свилу, и живљаше сваки дан господски, и веселјаше се,*“ дакле, одевао се сјајно, а веселио непрестано. Други човек беше сиромах, пука сиротиња, који је уз то још сносио и трпио највеће муке и патње света овога: био је болан, преболан, тако да га је свега гној опточило. Па тако небољан још се и са глађу борити морао: лежећи болан пред вратима богаташевим „*желјаше, да се насити мрвама, које падаху с триезе богаташега.*“ Јест, и ако је болни Лазар само мрвице желео, и ако би он и са мрвицама задовољан био, и глад своју колико-толико утолио: ипак ни тога имао, ни тога добивао није, јер му горди и бездушни богаташ ни мрвице добацавао није. Изгледа, да је богаташ тај био гори од скота, јер његови пси чињаху болноме сиромашку више, него, што му је он чинио, богаташеви „*пси долажаху и лизаху гној његов,*“ хотећи зар тиме небољноме Лазару болове колико-толико ублажити и од гноја га очистити.

Но, „*умрије сиромах,*“ смрт учини крај мукама и патњама његовим; а после смрти његове „*однесоше га анђели у наручје Аврамово,*“ уведоше га у живот радости, у живот весеља вечнога, несравњено бољег и дужег од „непрестаногa весеља“ богаташева на земљи.

Богаташ је сиромаха преживио; та његово

тело није морила глад, мучила жеђ, њега није ломила ни кр'ала никаква беда и невоља. Али ипак, дође време, те „умрије и богати, и закопаше га,“ њега не „однесоше анђели у наручје Аврамово“, он је доспео по смрти у живот мука и страдања.

Мучећи муке паклене богаташ „подиже очи своје и угледа из далека Аврама и Лазара у наручју његову“ те „повика: оче Авраме, смилуј се на мене и пошаљи ми Лазара нека умочи у воду врх од прста својега и да ми расхлади језик; јер се мучим у овоме пламену.“ Сада богаташ осећа муке од пламена, сада би му Лазар врло велико добро учинио, да му само са врхом прста у воду умоченим, „језик расхлади:“ а када је на земљи болно тело Лазарево мучио пламен жеђи и глади, и када га је Лазар молио, да му глад ма и мрвицом једном утоли, да му жеђ и само капшом воде угаси — богаташ му тада тога учинити не хтеде, нити је дозволио слугама својима, да му то учине.

Но Аврам одговори богаташу: „Синко! ономени се, да си ти примио добра своја у животу својем, и Лазар опет зла; а сад се он шјешти, а ти се мучиш.“ Аврам, дакле, вели богаташу: синко! сети се, како си у животу свом мислио и говорио, и шта си желио. Док си на земљи био, ти си држао и говорио, да је земаљски живот све и сва, и желио си, да ти је само на земљи уживати сва блага и све радости, јер после смрти ни онако ништа нема. Па што си желио, то си и добио, то си имао: уживао си на земљи све, што се онде уживати могло; а сад трпиш, сад сносиш оно, у што на земљи ниси веровао, сад мучиш муке, за које си веровао и говорио, да и не постоје. — Сиромашак Лазар пак, он је веровао, да земаљски живот није све, и да ће сваки човек примити и морати издржати оно, што је заслужио, добро или зло, ако не на земљи, а оно после смрти, у другом животу. Верујући то, он је желио, да му само у том другом, загробном животу буде добро, а на земљи — како му било. На земљи се мучио и патио, право је да сад овде ужива. —

Знајући, да ни браћа његова не верују у загробни живот, и да се и они, баш као и он што је, само о томе брину и старају, како ће земаљски живот што боље, што угодније провести, богаташ настави: „молим те дакле,

оче, да га пошаљеш кући оца мојега, јер имам пет браће: нека им посведочи, да не би и они дошли на ово мјесто мучења.“ Кад се већ сам не може опростити, па ни ублажити мука паклених, богаташу би у неколико олакшано било, да бар браћу своју у мукама крај себе не гледа, с тога моли Аврама, да пошаље Лазара „кући оца“ његова, те нека посведочи браћи његовој, да доиста има други, загробни живот, и да се у томе животу они, који нису мудро и разумно овај земаљски живот употребити, који се нису добрим делима обогатили, онде грдно муче и пате.

Но Аврам одговори богаташу: није нужно да иде Лазар кући оца твога и да сведочи браћи твојој; „имају они Мојсија и пророке, нека их слушају“. Аврам вели богаташу, да књиге, да „Мојсије и пророци сведоче“ свима и свакоме, да има друга загробна живота, и уче свакога, шта му ваља чинити, па да не „дође на место мучења.“ С тога сваки, па дакле и браћа његова „нека слушају само Мојсија и пророке“, па нека се не боје „места мучења.“

„Не, оче Авраме!“ — упаде у реч богаташ — „него ако им дође ко из мртвих, покајаће се.“ Имају браћа моја књиге — вели богаташ, знају браћа моја за Мојсија и пророке, баш као што сам и ја књиге имао и за Мојсија и пророке знао; али не верују браћа моја књигама, не слушају браћа моја Мојсија и пророка, баш као што и сам нисам веровао, нисам слушао; него кад би когод из гроба устао, кад би когод од мртвих, људима све оно посведочио, о чем књиге, о чем Мојсије и пророци говоре, поверовали би, покајали би се.

На што ће Аврам закључити разговор, односно на те речи оних људи, који сумњају, који не верују у други загробни живот Христос ће завршити причу једном дивном, божанском истином: „Ако не слушају Мојсија и пророка, да ко и из мртвих устане — не ће вјеровати.“

Ето, љуб. моји, то вам је прича та, тако гласи данашње св. Јеванђеље.

Љуб. моји! И данас има људи, који не верују у живот после смрти, иза гроба. И данас ћете чути, како по неки вели: е нема ту ништа, овај је живот све и сва, да је мени само на овом свету, у овом животу, а на оном — како ми било; и данас има људи, који

веле: ко је устао из гроба, да каже, има ли друга живота; ко је дошао са оног света, да рекне, како је онде.

Ако је, љуб. моји, богаташ данашњег св. Јеванђеља заједно са браћом својом грешио, што није веровао књигама, што није слушао Мојсија и пророка: то колико више греше данас они људи, који не само да не верују старозаветним књигама, него ни св. Јеванђељу, који не слушају не само Мојсија и пророка, него ни самога Христа, Божјега Сина, који је са неба сишао и који нам о другоме животу говорити и сведочити може, и коме би ми веровати не само могли, него и морали!?

Ти људи, баш као и богаташ данашњег св. Јеванђеља веле: „ако би и кад би ко из мртвих дошао и посведочио нам, поверовали би, покајали би се.

Но, љуб. моји, то је само гола кажâ, празна реч, прост изговор. И ми би тим људима са Аврамом, или боље са Христом рећи могли: ако не верујете књигама, Јеванђељу; ако не слушате Мојсија, пророка, Христа, баш да ко год и из мртвих устане, не би га слушали, не би му веровали.

Или би, збиља, ти људи веровали речима човека, који је из мртвих устао, и који би им о томе говорио, како је на оном свету у другом животу?!

Та гле'те, љуб. моји! дође неки човек, па нам говори о томе, шта је и како је у другом месту, другој држави, на другом крају света. Па шта је? верују ли му сви људи?

Не, не верују; па још ако је казивање тога човека онима, који слушају мало необичније, чудноватије, тада једни верују, а други не верују. Једни веле: све је тако, како каже; други опет: можда нешто и јесте тако, али све није; а трећи ће одлучно да тврде, да ништа није истина, што говори!

Па кад ми не верујемо, или бар сви не верујемо речима човека, који нам говори и казује нешто о овом свету, овом животу: зар да би веровали, и то сви веровали, речима онога човека, који би из мртвих устао, и који би нам о томе говорио, како је на оном свету, у другом животу?! Овде би са свим на свом месту биле оне речи Христове, које је Никодиму рекао: „Кад вам казах земаљско, па не верујете, како ћете веровати, ако вам кажем небеско?“ (Јов. 3., 12.)

Не, љуб. моји! Не „ако ко“, и да ко; не један само, него баш и више њих, њих десет, стотина, па и хиљада из мртвих да устану, па да нам кажу, да има друга живота, и да рекну, како је на оном свету — и опет им сви веровали не би. Веровали би људи оног места и оног времена, где и у које су се ти мртваци показали; па и од њих не би веровали сви. А већ људи местом и временом удаљени — још би теже, још мање веровали.

Па као што би, баш да когод из мртвих и устане, једни веровали, а други не би, исто је тако и данас: једни верују ономе, што нам о загробном животу, о другом свету казују књиге, а други не верују; једни слушају Мојсија, пророке и Христа, Божјега Сина, а други не слушају.

Па кад би онда било, као и сада: отпада потреба, да когод из мртвих устане, и о другом животу и оном свету казује и сведочи.

Љуб. моји! Бог нам је у књизи својој, у писму своме посведочио, да после смрти, иза гроба има други свет и живот; а не сили никога да у то верује, него је оставио свакоме човеку на вољу, да верује, или не верује.

Па има ли живота после смрти, иза гроба?

Чули сте већ, љуб. моји, да св. писмо вели, да има. А сад ћу да вам наведем, шта је на то рекао један мудрац.

Стари један, а велики мудрац, за кога се баш није могло рећи, да је био побожан, на питање: има ли Бога? може ли бити друга, загробна живота? — одговорио је: Има Бога и мора бити друга живота.

А за што?

На свету — рече он — има људи добрих и рђавих. Добри људи чине добро, а рђави зло. Правда и правица захтева, да се добро награди, а зло казни, да добри а и зли људи приме оно, што су заслужили. — Међу тим ми видимо, да на овом свету тако не бива, или бар не увек: зло доста пута остаје некажњено, а добро не награђено; на против бива да добри људи страдају, а зли благују. Трећи зло и страдајући добри људи оду и са овог света, а да за своја добра дела нису примили заслужене награде; а опет благујући рђави људи и умру, а заслужене казне не издрже.

Па за то и рече мудрац тај: има Бога, који ће, и мора бити друга живота, у коме ће Бог потпуно дати свакоме, што је ко заслужио;

има Бога, који ће у другом животу ненаграђене добре — наградити, а некажњене зле — казнити.

Више пута видимо и гледамо ми, љуб. моји, како неки безделник чини разна насиља и безаконја, па му земаљски суд не може на пут да стане, или људски судија не ће да га казни. — Јест, земаљски суд не може на пут да му стане, јер не може да прибави и прикупи довољно, а јасних сведоцаба против њега; људски судија не ће да га казни, јер га је можда златом заслепио. — Не мислимо ли ми зар тада: зар да нема суда, да нема судије, који ће безделника тога казнити и моћи и хтети?

А како вам је, љуб. моји, онда када на правди Бога патите и страдате; када вас сви судови земаљски ни криве ни дужне, већ праве и здраве, осуде, казне? — Не подижете ли тада очију својих горе? не предајете ли ствар своју суду небеском? не подижете ли парнице своје пред судијом најмоћнијим, најправеднијим? не велите ли тада: види Бог, и Бог нека плати! И не осећате ли се зар после тога лакше, боље: мирнијима, спокојнијима?

Па, љуб. моји! Бог, тај најмоћнији и најправеднији судија, који пуни срце ваше миром, и чини душу вашу спокојном онда, када сте ствар, када сте тужбу своју њему предали, када сте парницу своју пред њим подигли — платиће сваком човеку онако и онолико, како и колико је ко заслужио; а пред тим се судијом ништа сакрити не ће, тога судију нико подмитити не може. А да тај судија може дати свакоме човеку оно, што је заслужио, мора бити друга света, нова живота, који после смрти, а иза гроба почиње.

С тога, верујте, љуб. моји, у тај свет, тај живот; верујте речима Мојсија, пророка и Христа Божјега Сина; верујте, јер како верујете, онако ћете чинити, а како чините, онако ће вам бити у том другом свету, загробном животу. — Амин. —

Југ Станикић
парох.

Συναλιζόμενος (συναυλιζόμενος)

У прошлом броју почео је г. Дим. Витковић свој низ чланака (јер обећава да ће још бити), који би се тицали „погрешака“ у Вукову преводу Н. Завета. Већ овај почетак са συναλιζόμενος у Делима Ап. 1, 4 чије добар,

не по резултату него по методу, без којег ни резултат не вреди; јер без икаква разлога одбацити из текста συναλιζόμενος, место тога узети према некој „грчкој матици“ („критичко издање“? које је то и каква је то „грчка матица“?) συναλιζόμενος, па и ово преводити са „једући с њима“, јесте рачун са добрим резултатом, а с погрешном радњом. Пре свега издање британског друштва није никакво посебно издање, него је то *textus receptus*, који је случајно на том месту баш коректан: συναλιζόμενος је најобичније и најкоректније читање, оно је у критичном издању Тишендорфа, у руском синодалном издању, у Migne-a (Patrol. LX. 19.) Омил. Златоустога; то мислимо да је доста, и да ни Рецепта није у том залутала, а још мање да се може нагађати о некаквој „штампарској погрешци британског издања.“ Συναλιζομαι је уопће сумњив глагол према συναλιζομαι, а што се тиче нашега текста, Bisping учи овако: Einige Minuskeln und Väter haben, *offenbar als Interpretament*, συναλιζόμενος. Пита се сад само како треба схваћати и преводити συναλιζόμενος. Оно може бити композит 1.) од ἀλιζω = скупљам, сабирам, (ἀλής, ἀλις) или 2.) од ἀλιζω = солим (ἄλις, ἄλας); једни узимају прво значење и овда би συναλιζομαι значило састајем се, „сакупљам се“, — други (међу којима и Златоустога на пом. месту, што је за нас одлучно) схватају: солим се с неким у друштву („хајде да се осолимо!“), једем с неким. И Bisping пристаје уз прво значење, и није чудо ако ко преводи као Лутер (и по њему Вук, само не ће бити тачно „сабравиши их“ него „састајући се“), али ми смо за друго значење, и казаћемо разлоге. Прво, што прост гл. ἀλιζω не долази у новозав. језику у првом значењу, него у другом („соли:и“); друго, што мислимо да се συναλιζομαι не веже по значењу за једнину (овде за Христа, као што се ни у српском не може рећи „сакупљам се с ким“), упор. Herod. I. 62. οὔτοι μὲν δὴ συνηλιζοντο, V. 15. οἱ δὲ Πέρσαι ποθόμενοι συναλισθαι τοὺς Παίονας, 102. οἱ Πέρσαι συνηλιζοντο. — треће. sit venia interpretationi, што се о састајању Христа са Апостолима довољно јасно казује већ пред тим, речима δι ἡμερῶν τεσσαράκοντα ἡπτανόμενος αὐτοῖς καὶ λέγων τὰ περὶ τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ, — четврто, што у ономе καὶ чини се да има градиција значења („и једући“,

не само да се састајао, слов. **сх нимижѣ и** **идьий**) и пето, што поред осталих Јован Златоусти тако разуме и тумачи: *Διά τοι τοῦτο καὶ αὐτὸς τεσσαράκοντα ἡμέρας ἔμεινε μετὰ τὴν ἀνάστασιν, ἔλεγchon διδοὺς ἐν τῷ μακρῷ χρόνῳ τῆς ὄψεως τῆς οἰκείας, ἵνα μὴ φάντασμα εἶναι νομίωσι τὸ δρώμενον. Καὶ οὐδὲ τούτων ἠρκέσθη, ἀλλὰ καὶ τράπεζαν προσετίθει. Ὅπερ οὖν καὶ προῖδον (писац „Делâ Ап.“) λέγει. Καὶ συναλιζόμενος αὐτοῖς. Τοῦτο δὲ αἰεὶ καὶ αὐτοὶ οἱ ἀπόστολοι τεκμήριον ἐποιοῦντο τῆς ἀναστάσεως λέγοντες: Οὔτινες συνεφάγομεν καὶ συνεπίομεν αὐτῷ. Ово је доста јасно, па ће и г. Витковић увидети да се критици текста мора опрезније приступати но што је он то учинио.*

Р. Врх.

Педагошке искрице.*

— **К. П. Побѣдоносцевъ** —

превео Драгутин Драгојевић свештеник.

I.

Још пре но што учитељ отпочне децу учити, престоји му једна важна ствар, до које се обично мало држи. Учитељ је дужан говорити, т. ј. јасно и разговетно изговарати, јер пре свега и он је дужан учити ученике да јасно говоре. То је тако рећи прво степен школске обуке и први услов за успех.

Сваки треба да тежи за јасним изговарањем. Ко тешко изговара или ко говори тако, да га је тешко разумети, тај је лишен главног оруђа, потребног у опхођењу с људма. А учитељу је тим теже управљати својом школом и владати њеном пажњом, ако је говор његов неразумљив, груб или туп, или монотон, без смисла. Глас је важан фактор он може пажњу ученику и привући отуђити, оживити, умртвити. Једнога је природа одарила добрим гласом, другога је пак наружила; но и један и други дужни су старати се, да глас свој устроје и удесе. Глас учитељев треба да је одрешит, јасан и миран. Укратко, свака реч његова мора имати места и вредности за школу.

Учити читати значи — учити говорити, т. ј. изговарати речи и реченице јасно и разговетно. У том смислу часови одређени за читање не прекидају се до свршетка школске обуке. Дете се пре свега поучава, да свако

* Из књиге: Учење и учитељ. Педагогическія за-
тѣѣ. Москва. 1900.

слово јасно изговори; а свако читање треба да служи упражњавању (вежбању) гласа.

После читања ваља децу испитивати, да ли разумеју смисао реченице. Спочетка нека сами у себи размишљају, шта ово или оно значи; затим нека сваки искаже што мисли и напослетку, кад се установи опће значење реченице, нека исту разговетно прочитају. Овде учитељ мора особито пазити на наглашавање и изговарање речи, јер оно мора бити такво, да се види, да читалац разуме смисао реченице, а жели да и другима исто разговетним учини. Потребно је да ученик сам то постигне. Ако учитељ тако почне, да сам прво прочита реченицу, тада ће понављање од стране ученика бити само подражавање, и то у многим случајевима рђаво подражавање. Кад ученици заврше читање, тада ће учитељ сам пред ученицима из књиге прочитати исту реченицу, коју су ученици читали. Но друго је нешто, кад учитељ у време кад пред децом нема књиге, прочита нову за децу реченицу, хотећи показати, како слух ваља читањем да управља. Али читање нека је само по књизи, јер мисао треба да ради а не очи. Тада ће сваки нагласак бити правилан, на свом месту, тамо где се показује, тако рећи, кључ за смисао целе реченице.

Не може се одобрити обичај заједничког читања, где деца у један мах сва заједно читају. То дисхармоничко читање са измешаним гласовима ничему не служи, шта више само рђаво утиче на слух.

На сваком степену школског развитка продужава се и још се увећава велика вредност читања на глас. Такво читање потребно је у првом реду зато, да би се ојачала навика читати јасно, изразито и разговетно. Човек је позван да дела речју, а за сваку такву работу потребно је право усавршено оруђе. Јасност речи у тесној је вези са јасношћу мисли: једно другом одговара.

У школској педагогији још се довољно не цени важност изговарања и читања. На сваком стадију школског развитка оно добива нови значај, док не добије степен — уметничког. У том смислу читање је само по себи слободна школа граматике, правописа, пунктације и лепше оруђе за развијање укуса, и у литератури и у писменом излагању мисли. Смисљено, изразито читање бољих литерарних радова, особито по-

јетских стихова, утиче пријатно на цео живот, образујући естетски укус. Разумно читање приправља темељ за схватање граматичких правила и стила, која би без тога тешки терет за морију била.

Сваки састав, у истину уметнички, пише се и мора се писати не само помоћу мисли и гледања, но и помоћу слуха. Без удела слуха не може бити у њему оне хармоније речи, која ствара прави уметнички укус.

II.

Учитељ греша ако мисли, да му је најважнији рад на часовима обуке. Много је важнији рад с децом на одмору и ван школе. Ту је тек богати материјал за оживљавање интересовања, за изазивање мисли и саопћавање појмова. Ту је прилика за духовно и душевно опћење учитеља с децом; ту се огледа искрена оданост деце према школи и учитељу.

III.

Не уображавај, да је изнад свега метод обуке. Од свега је прече свест о својој дужности и преданост њој. Одмах на почетку упамти: устај рано, спремај се за предавање, савесно поправљај задатке ученичке, не пропуштај ни минута од школских часова.

IV.

Ако хоћеш да твоја школа мирна и пажљива буде, сам миран и пажљив буди. Млад коњ, чим осети на себи невешта јахача, постаје немиран и ђудљив.

V.

Знај по имену сваког ученика свога и по имену зови га. Неспособан учитељ безимено тика своје ученике. Гледао сам у добра учитеља где ђаке своје по имену зове: Иване, Петре, Павле.

VI.

Никад не заборави да су ти деца у школи; труди се да си с њима млад и они ће то осећати.

VII.

Кад ти ученик песмицу чита, не мешај се у читање, не прекидај га објашњујући му, ко је Вукашин, ко су Мрњавчевићи. Кад до краја прочита — тада му можеш давати реална објашњења.

VIII.

Не буди роб метода, кад задајеш питања ученику. Кад ти њега добро познајеш и очи

твоје почивају на њему, он ће ти унапред рећи, о чему га питаш.

IX.

Ако се у историји литературе само на учебник ослањаш, нећеш успеха постићи. Подај ученику нека прочита дела пишчева, научи га да ваљано прочита, и тада ће ти лако бити разјаснити, ко је био писац и колико вреди.

X.

Кад задаће поправљаш буди стрпљив и пажљив. Не очекуј и не захтевај уједанпут све и од сваког подједнако. Помисли, колико је у том тренутку способна глава ученика твога. Што данас не зна, може сутра научити — дакле не ускраћај му радост самознања, кад видиш, е се труди да појми и мислима ради.

XI.

Не сумњај у успех, кад делаш с мишљу, да плода постигнеш, а радиш с чврстом вољом, да се ученик у истину од тебе научи.

XII.

Доћи ће ти, да се имаш борити са леношћу и равнодушношћу. Но памти, да свака твоја претња и казна мора бити и извршена. Не убијај уједанпут сву његову снагу. Кадкад ће му бити довољан само поглед и покрет твој. Кад и то није доста — онда ти је ту поука и опомена. Но где је довољна једна реч — избегавај многоглаголаније.

XIII.

Не љути се на маленкости и не обзирај се на њих. Несташко неки намолује лик твој на табли, па шта више и име ти потпише. Шта ту да радиш? Мирно избриши лик твој или најближем теби заповеди то. Рђаво је ако се љутиш и станеш истраживати. Тада ће пример твој заразан постати.

XIV.

Кад седиш у школи и пред собом гледаш множину деце, не заборављај, да си некад исти така био.

XV.

И ово упамти: што тражиш од свакога твога ученика — и последњег и првог — то и сам мораш знати. Према томе сваки задатак, који њима задајеш, треба пре свега и сам што боље умеш да израдиш. У томе је истина, а без истине — какав је позив учитељски!

XVI.

Ја сам познавао учитеља, кога су и љу-

били и бојали га се — зато, јер су му веровали, а и сам је о себи уверен био. Он се није устручавао признати ученицима: ево, ви сте добро и правилно превели, а ја сам погрешно. Деца осећају истину.

XVII.

У разумном учењу на првом месту треба да је савесност и мар, у колико то дозвољава способност ученика. Шта је наука? Стари су говорили, да је врлина — наука. Ми кажемо, да је мудрост у раду науке. У чем је главни смисао твога учитељства? У томе, да научиш ученике што потпунијој радњи и тиме да изазовеш у њих тежњу к *савршенству*.

Наставиће се

Преглед црквених уредаба о светим тајнама.

С руског превео и допунио: Ст. С. Илкић.

(Наставак.)

У првим вековима дозвољено је било и народу да заједно с клиром црквеним учествује при избору епископа. У том случају су епископи на свом сабору изабрали једно или више познатих лица, те тај свој избор износили пред народ, али не у том смислу, као да народ по својој вољи изабере кога хоће, већ само да засведочи о достојности изабраних лица и да каже што зна за, или противу њих; — и тај глас народа узимао се у обзир, те се је према њему ако је био повољан или неповољан обављало, односно одлагало рукоположење изабраних лица. По некада је и сам народ одређивао познату му особу, коју је желео, да му буде пастир, а сабор је епископски, пошто се уверио о достојности по народу изабране личности, потврђивао дотични избор.¹ У свакој прилици и у сваком случају коначна одлука избора припадала је духовној власти, епископскоме сабору, а не народу. За случај, да народ није хтео пристати на избор извеснога лица донесена су засебна правила. Тако н. пр. 36. апостолско правило овако наређује: „Ако један епископ, кад је већ постављен, не ће да се прими службе и старања о повереном му народу, нека се одлучи, док се не прими; исто тако и презвитер и ђакон. Ако пак он пође, а не буде примљен не с тога, што је он о

томе настојао, него по злоби народа; у таквом случају он нека остане епископом, а клир дотичнога града нека се одлучи, што није знао да поучи непокорни народ.“ Објашњавајући наведено апостолско правило, одлучује Антиохијски сабор овако: „Ако један епископ, пошто је постављен био, не пође у ону област, за коју је постављен, и то не по својој кривици, него или што народ не ће да га прими, или због другог узрока, који од њега не потиче, такав нека и част и службу ужива, али нека се не меша у послове оне цркве, у којој борави, а примиће се само онога, што потпуни епархијски сабор, просудивши о свему, установи“ (Антиох. 18). Ако се догодило, да су од стране народа само неке личности негодовале противу избора, у том случају важило је следеће правило донесено на Картагенском сабору. „Нека се чува стара уредба, да се мање од три епископа, као што је установљено, не може сматрати dostatним за постављење епископа. Кад будемо у опште приступили избору епископа, ако се догоди каква распра, биће одвећ смионо, да се само три саберу ради оправдања онога, који се има рукоположити, него к споменутоме броју нека се придружи још један или два, пак пред оним народом, за који се дотични има поставити, нека се најпре испита о особама, које противност изказују; за тим нека се подвргну разбору њихови наводи, па кад се дотични нађе потпуно чистим пред лицем народа тада тек нека се хиротонише“ (прав. 60. 61). Учасујући у изборима епископа, народ се веома често лакоислено поводио за разним страстима, често је правио нереде, велике свађе па и буне, услед тога су сабори нашли за целисходно и потребно да све више ограниче утецај народа на изборе епископа, те су у ту сврху донесена и позитивна правила. Такво је и већ наведено апостолско правило. Сабор пак Лаодикијски изрично наређује ово: „За црквено старешинство морају се постављати епископи после одлуке митрополита и оближњих епископа, и пошто су дотични дуго испитани били, колико у погледу учења вере, толико у погледу доброга владања у животу. Не треба допустити светини да учествује при изборима оних, који се имају поставити за свештенство“ (Лаодик. 12. 13.). Ово ограничење народнога улива на избор епископа почиње у IV. веку, када се је постав-

¹ Св. Киријан: ер. 70. — Сократъ: 4, 22. 6, 2. 7, 26.

— Теодорит: 1, 7. 2, 31. 32. — Созомен: 8. 2. —

љање епископа на важније катедре потчинио угуцају царске власти и када је и сама потврда, од сабора изабраних епископа, зависила од поменуте власти; што се тиче избора епископа за провинцијалне градове, сами су цареви дозвољавали да при том избору у место целог народа учествују местне грађанске власти и одличнији градски чиновници.² У осталом црквена правила никада нису дозвољавала, да избор епископа обављају непосредно светске особе и власти без власти духовне, те је сваки тим начином обављен избор проглашен за ништав. Већ апостолска правила говоре: „Ако се који епископ послужи световним властима, да кроз исте задобије Цркву, нека се свргне, пак и одлучи, а исто и сви они који с њим опште“ (прав. 30). Седми васељенски сабор пак наређује: „Сваки избор епископа, или презвитера или ђакона, који бива средством световних власти, нека нема ваљаности, сходно (наведеном апостолском) правилу. Јер који се има произвести за епископство, мора бити од епископа биран, као што је наређено од светих отаца у Nikeји правилом (четвртим). (VII вас. прав. 3).

Црква је установила, на основу апостолског примера и предања (I. Тим), да се од онога који је за епископа изабран, пре рукоположења има изискати: 1.) исповед православне вере, која се има усмено изговорити пред посвећењем, а за тим и писмено изложити у широј или краћој форми; они пак који су у старо доба постављани на знаменитије катедре епископске, шиљали су исповед своје вере предстојницима других цркава, да тиме засведоче своје православље и верско јединство. Исповед догмата православне вере скопчана је с одрицањем од свију Црквом осуђених јереси и са обећањем, датим под заклетвом, да ће дотични чисто и ненарушиво чувати православну веру кроза сав живот свој.

2.) свечана обвеза и обећање, под заклетвом, да ће чувати предања католичке Цркве, каноне св. сабора и св. отаца, штитити мир и спокојство црквено, управљати повереним му стадом у страху Божјем без икаква зазора, бити послушан својој вишој духовној власти (епископском сабру, митрополиту или патријарху), и т. д. Сем тога с данашњих времена овај

² Сравни тумачење 13. Лаодик. прав. у Еп. Никодима: Правила II. стр. 79.

који се рукополаже морао је изјавити и заклетвом изјаву своју потврдити, да никоме ништа није дао нити обећава за то, што је за епископа изабран. Ова је одредба донесена, да би се прекинула симонија, против које су у старој Цркви донесена веома строга правила (апост. 29. — IV. вас. 2. и др.). Сем тога у грчкој цркви је био обичај, да је новопосвећени епископ одлазио цару и поздрављао га, желећи му, да дуго влада и молећи се Богу за његово спасење. Овим актом сведочио је новопосвећени, да је веран и послушан царској власти.³

У нашој оспореденој цркви митрополит-патријарха бира народни сабор између архијереја ове автокефалне области. Митрополит-патријарх се интронизира у своје достојанство краљевским повереником, по претходно пред краљем положеној заклетви о верности, (Декларат. од 1779. §. 3. и §. 70. и Саб. Устр. од 1875. §. 18. ал. 2. и §. 20. а.). Епископе дијецезане бира Св. Архијерејски Синод између тројице митрополитом-патријархом кандидованих свештених лица (Декларат. §. 21). Епископ се хиротонисе, по претходно пред краљем положеној заклетви. (Декл. §. 70). У старој Пећској патријаршији патријарха су бирали епископи, а епископе је постављао патријарх између тројице кандидата, које су му епископи предлагали.⁴ Избор епископа обављао се овако још у првој половини XVIII. в. за време архијепископовања и митрополитовања Вићентија Јовановића.⁵

Избор епископа у Русији обавља се данашњим даном по правилима духовног регулamenta донесеног под Петром Великим. Према прописима дотичног регулamenta, Синод предлаже двојицу или тројицу достојних кандидата за обудовелу епархију, а цар потврђује једнога од предложених.⁶ У свему осталом поступа се сходно канонским захтевима, к чему се још

³ v. Justin. nov. 123. — Формуларе епископске заклетве при постављању односно поздрављању владара, види у Леуноклавија in Jure graecorum lib. 6. respons. 11. — ср. Симеон тесал. *περι χιροτονιων*, кр. 61.

⁴ в. Летопис св. IV. год. 1900. Прилози за историју АЕпископа и епископа у Митрополији Карловачкој од Д. Руварца стр. 280.

⁵ *ibid* стр. 278.

⁶ Декл. Син. од 1722. уз реглам. Ст. 4. — Собр. зак. 1, 1722. N-го 3794. 4. — Право благочастивих владалаца, да именују епископе не противи се канонима (в. Мидаш. Правила I. стр. 184).

придодаје захтев, да је односни кандидат имао потребну богословску спрему коју је набавио у богословским заводима.⁷

Гледе самог рукополагања епископа постоји правило, да епископа мера посвећивати сабор епископа, и то да их у случају крајње нужде буде тројица, а никада мање од двојице. Прво апостолско правило наређује: „Епископа нека постављају два или три епископа.“ Ово је било и остаје опште правило целе хришћанске Цркве, тако да се оно архијерејско рукоположење, које је обавио један епископ, не сматра за законито, те нема важности.⁸ Основа овога правила је у томе, што сви епископи имају једнаку благодат свештенства и једнака права духовне власти, те према томе један епископ не може рукоположити другога, раван равнога; рукоположење је дело више власти, и као таково оно припада сабору, који је виши степен епископске власти. Сем тога рукополагање епископа се обавља по пријемству апостолске власти и оно је само по себи продужење и саопштавање тога пријемства, а како апостолску власт није искључиво насљедило једно лице, односно један епископ, који би у том случају имао особену пуномоћ да ју даје другима (као што то погрешно уче римски канонисти о папи), — него је иста власт предана од апостола свима православним епископима у опште, а предана им је не делито — сваком посебице већ укупно, њиховом зборном свештеноначалству или сабору, то се и рукополагање епископа има обавити сабором епископским. О истинитости ове тврдње, уверава нас и пракса апостолске Цркве, у којој се рукополагање епископа, па и самих апостола, вршило сабором апостола, односно апостолских мужава (I. Тим. 4, 14. в. Дјеј. ап. 13, 1—3).⁹

⁷ Реглам. ч. 3. ст. 10 16. 26.

⁸ в. Чинъ поставленія архіерейскаго.

⁹ cf. Clem. alex. *ὀπολιπλοζων* 6. — Constit. ap. 8, 35. — Евсев. ист. 2, 1. (Наставиће се).

ЛИСТАК.

Белешке из црквено-школског и просветног живота.

У Митрополији Карловачној.

(Епархијски Школ. Одбор Бачки) имао је, као што јавља „Браник“, у новом епископском двору у понедељак 5. (18.) новембра о. г. своју прву сед-

ницу, под председништвом високопросвештенога господина епископа *Митрофана*. Међу важнијим предметима спомињемо извештај заменика епарх. школског референта г. А. Јорговића о Бачким вероисповедним основним нар. школама за прошлу школску 1900—1901. годину, који је спреман за Школски Савет и који ће се, ради своје важности о прикупљеним подацима за наш просветни живот, по закључку одбора, доставити у кратком изводу свим нашим јавним листовима, да га предаду јавности. — Потврђени су новоизабрани учитељи у Товаришеву и на Келебији у Суботици. Испитана учитељица, Десанка Ракићева, послата је по молби за привремену учитељицу у Шандор. Остали су предмети мање важности.

(Освећење нов обновљене св. цркве у Шимуновцима). Из Шимуноваца (Земунски протопрезвитерат) пишу нам ово: „На молбу наше црквене општине благоизволела је Његова Светост, наш љубљени патријарх *Георгије*, изаслати архимандрита високопречасног г. *дра Георгија Летића*, да обави чин освећења новообновљене наше св. цркве. Изасланика Његове Светости, симпатичног и велеученог г. архимандрита др. Летића дочекали смо одушевљено и свечано, те је, уз асистенцију многих околних свештеника и архијакона г. *Августина Бошњак-овића*, обавио чин освећења у прошлу недељу, дана 4. (17.) новембра о. г., у присуству дуклом пуно цркве вернога и својој св. вери православној одавнога народа. После освећења служена је свечано св. литургија, а г. архимандрит др. Летић изговорио је красну проповед. Истога дана је у св. вери утврђени и духовном радомљивошћу раздрагани народ одушевљено испратио изасланика Његове Светости, дубоко захвалан својој љубљеној архинастири и патријарху *Георгију*. Нека је хвала и г. архимандриту *дру Георгију Летићу* на уложеном свесрдном труду и лепој његовој поуци, којом је испунио душу свију нас, и која — дао Бог — и заслуженим плодом уродила“. —

(Избор) парохијског помоћника у Беловару обављен је дана 5. (18.) новембра о. г. Од тројице компетената: јереја *Петра Босанца*, парох. помоћника у Граберју, јереја *Михајла Медаковића*, администратора парохије у Шегестину и јереја *Јована Седмарца*, досадањег привр. парох. помоћника у Беловару, није ни један добио прописане две трећине гласова.

(Промене у учитељству.) За учитеља у Товаришеву изабран је Јован Хаџић, досадашњи учитељ у Кумани у Банагу. Павле Бошњак-овић, изабран је за учитеља у Турији. Лазар Вукотић, изабран је за

привр. учитеља у Турцији. Б. Стојановић, изабран је за наставничкој школи у В. Кикинди. Ђџа Вида Зурковићева, постављена је поново за привремену учитељицу у Бегечу. За учитеља у Ст. Стапару изабран је свршени приправник Коста Стојачић. За учитеља у Тителу постављен је Марко Трумић. За учитеља у Суботици изабран је Петар Огњанов учитељ у Мокрину. У Сантову је изабран свршени приправник Свет. Поповић.

(Број учитељских приправника и приправница у нашим српским учитељским школама.) У Сомборској мушкој уписано је свега 101 приправник (I. 42, II. 22, III. 19, IV. 18). Од 42 приправника у I. р. 24 је без довољне спреме. У женској учитељ. школи уписано је свега 145 приправница (I. 41, II. 36, III. 35, IV. 43). — У Пакрачкој уписано је 70 (16, 20, 24 и 10). — У Горњо-Карловачкој 85. Од тих је 22 приправнице римокатоличке вере.

У Босни и Херцеговини.

(Јеромонах г. Владимир Боберић,) српски православни привремени прави вероучитељ државне гимназије у Сарајеву, именован је дефинитивним чиновником босанско-херцеговачке земаљске управе.

(Рукоположење.) Суплент-професор Богословије у Рељеву, нашим читаоцима познати сарадник „Српског Сиона“ г. *Сава Петковић*, рукоположен је у Сарајеву дана 14. октобра о. г. за ђакона, а сутрадан за презвитера.

У Русији.

(Руско дело о српским народним песмама.) У Петрограду је изашла из штампе повећа расправа о српским народним песмама под насловом „Српски народни епос“, од И. Гаљковског. Књига има опширан увод и преводе српских народних песама. О овом делу поднео је руској царској и императорској Академији Наука своју оцену П. А. Ровински и на основу те оцене дело је награђено похвалницом.

(Награђено књижевно дело о Црној Гори.) У своје време јавили смо, да је у Петрограду изашло из штампе дело „Черногорија вјеја прошлости и настојашчења“, од познатог писца Павла Аполоновића Ровинског. Како сада из Петрограда јављају, Ровинском је за ово дело одредила царско-императорска Академија Наука у Петрограду 1000 рубаља награде и то на предлог рецензента дела професора П. А. Лаврова.

Разне белешке.

(Сабор краљевина Хрватске Славоније и Далмације) сазван је превишњим решењем за дан 15. (28.) новембра о. г.

(Православно друштво у Румуноској.) Као што

је познато, има већ неколико десетина година, како се развија протународна и протуправославна струја, и то под заштитом саме румунске владе. Покрај свега тога народ је остао ипак најчвршћи у својим националним и религијозним осећајима. А за ово се има захвалити многим патријотама, који основаше 1885. год. у Јаси „православно друштво“ са сврхом: а.) да превађа и шири по народу православне књиге, које су нарочито намењене за сеоско свештенство, за децу, жене и прости народ, б.) да шаље младе људе, који се спремају за свештенство, у богословске заводе православних земаља и в.) да оснива заводе ради васпитања у духу православља младежи, а нарочито девојака. Плодотворни рад друштва изазвао је сваковрсне нападаје на себе од стране противника православне самосвести народа румунскога, али ипак, помоћу својих енергичних епископа, друштво живо напредује, и православна црква у Румуноској нема се чега бојати.

Читуља.

† Јереј Милан Соларић,

парох Војаквачки,

преминуо је дана 31. октобра о. г. у Војаквачу. Рођен је 1872. г. у В. Писаници. Шест гимназијских разреда свршио је на српској вел. гимназији у Срем. Карловцима, а Богословију у Задру. Рукоположен је за ђакона 14, а за презвитера 16. октобра 1894. Као капелан служио је у Турчевићпољу до децембра 1894. и у Војаквачу до 1. јулија 1895. од којег дана потврђен је сталним парохом Војаквачким. Покојник оставља за собом супругу и једно дијете. Сарањен је дана 2. новембра о. г. од братије Ленавинске под начелством О. игумана Амвросија. Лака му била црна земља и вечан спомен међу нама!

† Младен Силашки

учитељ основне школе у предграђу Црвенци.

Учитељи и учитељице православних српских основних школа Сомборских јављају тужну вест, да им се уважени и честити садруг Младен Силашки, учитељ основне школе у преграђу Црвенци, дана 7. (20.) новембра т. г. у 1 час по подне после кратког боловања у вечност преселио у 47. години, а 29. савесног учитељског рада. — Тело покојниково сачувано је 8. (21.) новембра о. г. на Св. Успенском гробљу у Сомбору. Лака му земља и вечан спомен!

Чинимо пажљивима наше поштоване читаоце на прилог у данашњем броју „Српског Сиона“ о „Зборнику, Типику и Рјечнику“ што га издаше Јован Живковић и Јован Живановић професори у Богословији. — (Опширније о тој књизи в. прилог.)

ЧИКА-СТЕВИН КАЛЕНДАР „ОРАО ЗА ГОД. 1902.“

Овај настарији, највећи, најлепши, најбољи и најјефтинији српски календар доноси у низу одабраних, забавно-поучних чланака **90** уметничко израђених **нових** слика:

линова и слика из српских крајева.

Цена је овоме најомиљенијем српском календару стара: **1 круна** у монархији Аустро-Угарској, **1 динар** у краљевини Србији.

Исти се добити може у Српској Манастирској Штампарији у Срем. Карловцима.

ЗВАНИЧНИ ОГЛАСИ.

Бр. К. 402/зап. ех 1901.

2—3 154.

СТЕЧАЈ.

Расписује се стечај на упражњено ђаконско место у Бачком Сентомашу.

Плата је 1000 круна годишње.

Молитељи имају своје ваљано инструиране молбенице до 26. новембра (9. децембра) 1901. године потписаној конзисторији поднети.

Из седнице епарх. конзисторије бачке, држане у Новом Саду 29. октобра (11. новембра) 1901.

Председништво

Број 1106 и 1112 К. зап. 694. ех 1901. 2—3 155.

ЕДИКТ.

Овим се позива Тривун Зорић из Орљавца, сада непозната боравишта, да у року од три месеца по првом уврштењу овога едикта, пријави епархијској конзисторији Пакрачкој садање своје боравиште, јер ће у противном случају бити њему на трошак именован заступник и поведена од стране жене његове Милке бракоразводна парница и без њега докључана.

Из седнице епархијске конзисторије, држане у Пакрацу 17. 30. октобра 1901. године.

Мирон с. р.
епископ.

К. 174/112 ех 1901.

152 3—3

СТЕЧАЈ.

Расписује се стечај ради сталног попуњења парохијског места VI. разреда у Барања-Бану.

Ваљано инструисане молбе ваља путем претпостављених власти потписаној конзисторији најдаље до 1/14. децембра о. г. поднети.

Из седнице епарх. конзисторије будимске, држане у Будимпешти 9/22. октобра 1901.

Конзисторија Будимска.

СТЕЧАЈ. 156 1—2

Овим се отвара стечај за учитеља, на срп. вероисповедној мешовитој школи у Фењу, с годишњом платом од 600 К, у име пофторне школе 80 К, од погребца где позван буде 1 К. Стан у нарави са 2 патосане собе, кујна, комора, башта, и два фата тврдих дрва.

Дужност учитеља биће, да предаје у школи свих прописаних предмета по уредби од 1868 кр. рескр. децу да обучава у цркв. цјенију, и с њима редовно у цркву да долази, даље учитељ је дужан при сваком богослужењу у десној певници да поји, — у часни велики ускршњи пост редовно средом и петком на преже осветљеној литургији да дође и у певници да поји.

Молбе ваља м. ш. одбору поднети, до 25. Новембра 1901. те у исти дан ће се и избор одржати, — не буде ли од учитеља нико компетирао — изабраће се учитељица, само тако ако је осим сомборске школе, још и из мађарског језика испит положила, то последње и за учитеља вреди. —

У Фењу 1/14 Новембра 1901. (торон. жуп.)

Века Кирић
цркв. школ. председник.

ДРУГИ ОГЛАСИ

СТЕВА ПИСАРЕВИЋ

САМО СВЕШТЕНИЧКОГ ОДЕЛА КРОЈАЧ

Дунавска ул. 20. НОВИ САД Дунавска ул. 20.

Част ми је пречаеној г.г. свештеницима до повољног знања ставити, да сам добио јесењи и зимски штофова за хаљине, јер сам ступио у свезу са првим горњим фирмама (фабрикама) које само ту робу израђују и исту за готов новац повлачим, стога могу много јефтиније да дајем, него оне подузимајуће фирме, које у моју струку спадају.

Појасева у свакој боји најбољег квалитета и камилавки од кадифе и које имадем увек готови. Неповољне поручбине примам ватраг. Мустре на углед шаљем бесплатно.

140 5—10

2—3 153

ОБЈАВА.

Сад је изишао из штампе мој богато

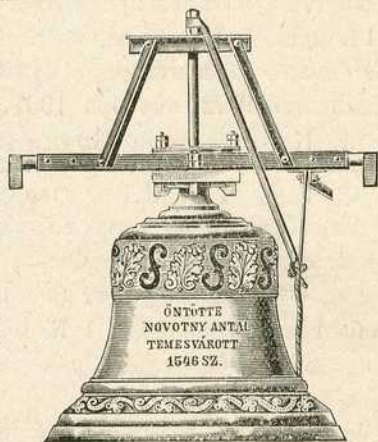
ИЛУСТРОВАНИ ЦЕНОВНИК

СА СРПСКИМ ЦРКВЕНИМ УТВАРИМА, СВ. ИКОНАМА, СЛИКАМА И СВЕШТЕНИЧКИМ ОДЕЛОМ.

Тај свој илустровани ценовник шаљем сваном бадава и franco.

Ко од истих ствари има потребе и хоће да купи, нека изволи јавити па ће га добити.

НИКОЛА ИВКОВИЋ
НОВИ САД.

ЗВНОЛИВНИЦА И ФАБРИКА ГВОЗДЕНИХ КОЗА ЗА ЗВОНА АНТОНА НОВОТНИЈА

У ТЕМИШВАРУ, ФАБРИЦИ

препоручује се — са гаранцијом на више година — за израду нових звона и за преливање пукнутих звона у свакој величини, као и за целокупно хармонично удешено звоњење, провиђено са круном од кованог гвожђа, тако удешеном, да се звона по вољи и лако могу кретати, ако би се на једном месту излупало, чиме се звона сачувају да не пукну.

Особито препоручујем од мене изнађена и много пута одликована

← патентирана са отвореним одушкама провиђена звона, → која су у горњем делу — као виолина — са отвором у виду фигуре ζ провиђенаи зато имају дуготрајнији, снажнији и дубљи звук, него звона по старој системи прављена, тако да се овако једно патентирано звоно од 327 килограма изједначује са звуком других по старој системи ливених звона од 408 килограма.

Даље препоручујем козе за звона од кованог гвожђа, у торуњу слободно стојеће; звона или шоље за сатове од метала; прављење старих звона са крунама од кованог гвожђа. — Звона у тежини од 300 килогр. на ниже има увек готових на стоваришту.

25 — ex 1901. Илустровани ценовници и прорачуни трошна бесплатно и франко.

На миленарској земаљској изложби у Будимпешти 1896. награђена са великом миленарском медаљом.

„Српски Сион“ излази сваке недеље на целом табаку. Цена му је: За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на годину 8 круна, на по године 4 круне, а на четврт године 2 круне. За страње земље: на годину 10 круна. Из Србије прима претплату књижара В. Валожића у Београду. Поједини бројеви 20 филира.

Претплата, огласи, стечајеви и рекламације шаљу се Администрацији а остали рукописи уредништву „Српског Сиона“ у Карловце. За огласе, објаве и стечајеве плаћа се 12 филира од једног реда ситних слова. — Неплаћена писма се не примају. — Рукописи се не враћају.

Штампа: Српске Манастирске Штампарије у Ср. Карловцима. 1901. 593.